

Kad ste se prvi put upoznali s imenom Gabriijela D Anunciija?

- Već u svojoj prvoj mladosti, kao koparski dak. Pjesniku su mogle biti 22, 23 godine. Profesor talijanskog jezika hvalio ga je uvelike. Pročitao sam njegovu prvu zbirku pjesama: "Primo Vere".

2) Jeste li ga zavoljeli?

- Ne bih znao reći. Ali se dobro sjećam, da ~~nije~~ mi je malo zatim postao nepoćudan, ponekad i mrzak.

3) Tako? A ~~sačeta~~ *od nola to?*

Reči su vam: talijanskom primorskom gradu
- D'Anunci, se rodio u *Peskari*. I tako među prvim stvarima, što *su* njegove oči ugledale, bilo je široko, neizmjereno more. Mi ga zovemo naš Jadran, a on ga je prozvao "Amarissimo! Najgorčije more." I to zato, što to more, taj Jadran, nije talijanski. A on je vruće želio, da to more pripadne Italiji, i sve obale, što ga oplakuju. I sva mjesta i gradovi na tim obalama: Trst, Pula, Rijeka, Zadar, Šibenik, Split i sve tako redom.

4) Prema tomu on je već tada bio pravi iredentist?

stb - Jedan od najžešćih. Otuda ^{ono} moje neraspoloženje prema njemu, neraspoloženje, koje je u meni sve više raslo, dok nije prešlo u očitu antipatiju, kojom sam još prije pola vijeka dao otvorena maha, i to u časopisu "Narodnom listu", što smo ga izdavali u Voloskom. Opatrnuo ja njega i to povodom jednog krstarenja, što ga je bio poduzeo u Dalmaciji. Tom se je zgodom D'Anunci, na široko raspisao o našim dalmatinskim gradovima, koji tek što ne izgoriše od želje, da prije pripadnu Italiji. Nekoliko vremena zatim eto njega na Rijeci. Jest-na ovoj našoj kvarnerskoj *Rijeci*, *Stigao je otkamo jeseni, 1907.* u ~~grad~~ gradskom kazalištu gostovala je u ono vrijeme talijanska pozorišna družina "Garavaglia". Ta je "compagnia" imala iduće god. 1908 da ~~tada~~ u pozorištu "Argentina" u Rimu *prikaze* dramu "Nave", što ju je D'Anuncio upravo ~~u ono vrijeme~~ *tada* dovršio. U riječkom teatro Verdi drama je prvi put *pročitana* bila je to jedna *stika* iredentistička manifestacija *u gradu* koji je *dvanaest godina* zatim ušao kao "Komandant." "La Nave" - Lada *u nazočnosti kralja Viktora Emanuela* je prvi put u spomenutom rimskom kazalištu *u* u januaru 1908. Uspjeh silan, nezapamćen. I opet jedna jadranska manifestacija".

5) A što ste vi nato?

- Gutao žuč i puštao starog Talijana Veniera (u "Novim borbama", što sam ih tada svršavao, da sa prozora svoje "palacine" *u* u političkim svadama naših lju-

diž i da malo zatim na požutjeloj strani svog dnevnika napiše: - L'ora sua-
na! Sat ~~sk~~ otkucava!" Ne zaboravite, da se to dešavalo one iste godine, kad je
Franjo Josip anektirao Bosnu i Hercegovinu... Otada -kako znate- događaji su
se slijedili u divljoj pomami. God. 1911 Italija je ~~ušla~~^{ušla} u Libiju, a D'Annunzio
pjeva svoju "Canzone della Gesta d'Oltremare". sa svrhom, da bocne Austriju i ~~na~~
njenog starog cara, ~~u~~^u isti mah, da svoje zemljake u Italiji podjari ~~na~~^{neka} velika
junačka djela. Potom je jednog maj~~skog~~^{skog} dana g. 1915 stao na poznati greben kraj
Benove i otuda plamenim govorom huškao narod na rat ~~zaxx~~ za "oslobodenje"
Trsta, Istre, Rijeke i Dalmacije! I nahuškao ~~ga~~^{ga}. Ostalo vam je poznato. Italija
je 24 maja ~~omaxixxxx~~ god. 1915 ušla na strani Antante u rat, koji se svršio
okupacijom naših krajeva...

6) I prepadom D'Anuncijsa na Rijeku. Trebalo je dugo, ~~dok ste~~^{se odlučili da} to ocrtate i
prikažete u vašoj Danuncijadi.

-Punih dvedeset godina.

P. Kada ste počeli pisati ?

~~*Kada ste počeli pisati? Anno Domini-1888.~~ Tačno prije 65 godina,

P. Šezdeset i pet godina! Treba reći: Visoke jubilarne godine.

- Nikakve jubilarne. To je - kako bi se danas reklo: ^{književni stil} moj staž.

P. Dobro, a što vas je ~~potaklo~~ potaklo, da ste se dali na pisanje?

- Ne bih znao reći. Bio sam mlad, pa ~~onako~~ došlo... Valjda samo od sebe.

P. K Tema?

- U glavnome ona, kojom je bio ispunjen časopis "Naša Sloga", ~~koje~~ glasilo i-
starskih Hrvata, što je u ono vrijeme izlazilo u Trstu, i koje je donosilo mo-
je prve stvarce. Glavni motiv: teško stanje naših ljudi pod neprijateljskom
austro-talijanskom vladavinom.

P. Koji su pisci ^{napisali} uticali na vas?

- U prvom početku ^{neki} francuski, poslije ruski: Tolstoj, Turgenjev naročito.

P. Koje djelo smatrate za svoje ^{naj} važnije?

~~Školsku ustanovu Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.~~

~~P. Vi ste mi već govorili o toj Družbi, i znam koliko vam je ta organizacija
prirasla k srcu. Moje se pitanje međutim odnosi na vaša književna djela. Iz~~

~~na~~ naših predašnjih razgovora mogao bih zaključiti, da vam je srcu najbliža "Da-
nuncijada". Varam li se?

- Možda se i ne varate. "Danuncijada" jeste djelo, kome sam posvetio mnogo ~~pa~~
pažnje.

P. Gdje ste ^{je} napisali ?

- U Sušaku - u vrijeme drugog svjetskog rata, nekoliko koračaja od kuće,
gdje se u prve dvije godine smjestila fašisterija, a poslije, do kraja ra-
ta, Gestapovci.

P. Susjedstvo ne baš prijatno. ~~Talijani bi rekli, da je napisana~~ ^{(po onoj Dučeovoj-vivere pericolosamente rekli,} - pericolos-
~~amente-~~ u vječitoj opasnosti.

- Tako je i bilo, pa mi je ~~možda~~ možda zato i toliko omiljela.

lik
izidje što istinskiji, vjerniji, nepristraniji. To je ono najmanje, što kao pi-
sac dugujem svome zvanju. Zato je trebalo dati i vremenu vremena, dok je njegov
lik pred mojim očima sinuo onakav, kakav se nalazi u onome mom djelu. II
Fascinatorna moć ^{*amerikana*} bila je ~~u~~ ^u njemu ogromna, snažna, neodoljiva. U tome je on u
neku ruku prototip svoje rase, pa sam držao, da ona moja knjiga ne će ni s te
strane biti na odmet. Moći će čak, da pogdjekojim našim diplomatima poslu-
ži kao opomena, što nam ju je svima nama, i Hrvatima i Srbima, dala ~~xx~~ već u
dalekoj ~~xxxxxxx~~ ^{xxxxxxx} davnini Majka Smederevka: Latini su varalice stare, hoće,
sinko, tebe prevariti! Pritom sam pomišljao: ~~Kadxxxxxxx~~ Pošto čitala
vidi, kako ~~xxxxxxx~~ ^{fascinator} D'Anuncio, rastom neki sitni čovuljak, ~~xxxxxxx~~
^{*velikom dom*} ~~onako~~ lako mota i vrti ~~xxxxxxx~~ ^{*ne će se čuditi*} fiumanske gomile, ~~nikakvo čudo~~, što je ~~xx~~ ge-
tovo u isto vrijeme jedni drugi Talijanci, ^{*ali*} talentom i snagom privlačivosti
kudikamo slabiji od abručkog pjesnika, mogao na svoj način da mota i vrti
državnika kalibra jednog Nikole Pšića!

D. Još jedno pitanje: Nedavno su novine javile, da ~~xxxx~~ je u Zagrebu izišla ~~knj~~
knjiga vaših uspomena na Družbu sv. Ćirila i Metoda za Istru. Kakve su te uspo-
mene?

-Duga bi to bila pripovijest. Jedan savjet: pročitajte onu knjižicu, ne zbog
mene, njenog autora, već da dobijete neku malu sliku o onom, što je u nedalekoj
koj prošlosti šaćica naših istarskih ljudi sve uradila, da joj ne bi izgi-
nuli "ptiči ždralovići" naš dragi istarski pomladak, na koji su neprestano
^{*i danas vrebaju*} vrebali susjedne "varalice stare".

II D. Svaha vašeg djela?
— "Povijest našim hindusca" / najvjernijoj slici
dogadaj, kojim sam misliti se već u one dale
Re dane činio ostigjen i varan.